

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА
Цивільне право

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Литвиненко В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2025 р.

Розробник (-и): Кочина О.С., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «27» серпня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми: (підпис)

Коломієць Н.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік, 3 семестр Освітня програма «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»
Викладач (-и)	Кочина Олександра Сергіївна, доцент кафедри, к.ю.н.
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	aleksandra.cn88@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Цивільне право - одна з основних фундаментальних дисциплін в програмі навчання бакалаврів права за ОПП «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)», спеціальності 081 – «Право». В умовах кардинального реформування соціально-економічних відносин у нашому суспільстві відповідно зростає і роль цивільного права як основного регулятора товарно-грошових відносин.

Вивчення курсу «Цивільне право» дозволяє визначити актуальні проблеми теоретичного та прикладного характеру сучасного цивільного права України, виявити недосконалість правового регулювання цивільно-правових відносин, дослідити основні прийоми і способи вирішення правозастосовних проблем у досліджуваній сфері відносин, виробити навички щодо правового аналізу та наукового обґрунтування напрямів удосконалення чинного цивільного законодавства України.

Програма навчальної дисципліни складається з восьми модулів:

1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права.
2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків.
3. Право власності та інші речові права.
4. Зобов'язальне право. Цивільно-правова відповідальність.
5. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування.
6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії.
7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання.
8. Спадкове право, як підгалузь цивільного права.

3. Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни – досягнення всебічного, глибокого розуміння студентами природи і сутності цивільно-правових відносин, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів, формування творчої особистості майбутніх цивілістів.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення дисципліни:
 формування уявлень цивільно-правових понять;
 ознайомлення з цивільно-правовими нормативними актами;
 виділення і розпізнання цивільно-правових понять серед інших;
 оволодіння прийомами групування, класифікації і узагальнення знань про предмет цивільного права.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають:

1) загальні компетентності:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);

знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3).

2) професійні компетентності:

здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК 7);

здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК 8);

здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК 12);

здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13).

здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації. (СК 14).

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);

давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5);

складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (РН 7);

знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);

застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18);

виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).

5. Пререквізити. Передумови для вивчення дисципліни є вивчення наступних навчальних дисциплін: Теорія держави і права, Конституційне право України.

6. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	40
Практичні заняття	40
Самостійна робота	160
Індивідуальне завдання	курсова робота
Всього кредитів – <i>вказати кількість кредитів</i>	8

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, написання курсової роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права

Тема 1. Цивільне право як галузь права

Місце цивільного права в системі галузей права. Поняття цивільного права як приватного права та як галузі права. Предмет цивільно-правового регулювання: особисті немайнові та майнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Функції сучасного цивільного права. Система цивільного права. Принципи цивільного права.

Тема 2. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття, ознаки та обсяг правоздатності фізичної особи. Поняття та зміст цивільної дієздатності фізичної особи. Види цивільної дієздатності фізичних осіб. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою: підстави, порядок та правові наслідки. Оголошення фізичної особи померлою: підстави, порядок та правові наслідки. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою. Фізична особа-підприємець.

Тема 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття та ознаки юридичної особи. Сутність юридичної особи. Організаційно-правові форми та види юридичних осіб. Правоздатність юридичної особи та її зміст. Найменування юридичної особи (комерційне (фірмове) найменування). Місцезнаходження юридичної особи. Установчі документи юридичної особи. Органи юридичної особи. Способи створення юридичних осіб. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичних осіб.

Змістовий модуль 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків

Тема 4. Об'єкти цивільних прав

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Оборотоzдатність об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Класифікація речей та її правове значення. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Результати робіт та послуги як об'єкти цивільних прав. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав.

Тема 5. Особисті немайнові права

Поняття та ознаки особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав. Здійснення особистих немайнових прав. Забезпечення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Захист особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.

Тема 6. Правочини

Поняття та ознаки правочинів. Воля і волевиявлення як суть правочину. Види правочинів. Умови чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Форма правочину. Способи волевиявлення. Усна форма правочину. Письмова форма правочину: проста та нотаріальне посвідчення. Укладення правочину шляхом мовчання. Державна реєстрація правочину. Місце вчинення правочину. Тлумачення змісту правочину. Недійсність правочину. Види недійсних правочинів. Правові наслідки недійсності правочину (окремих його частин). Визнання нікчемного правочину дійсним.

Тема 7. Строки та терміни. Позовна давність

Поняття і значення строків та термінів в цивільному праві. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Види цивільно-правових строків та термінів. Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Закінчення строку позовної давності. Правові наслідки пропущення строку позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Змістовий модуль 3. Право власності та інші речові права

Тема 8. Загальні положення про право власності

Поняття та зміст права власності. Правомочності володіння, користування, розпорядження власником своїм майном. Право власності в об'єктивному розумінні. Право власності в суб'єктивному розумінні. Абсолютний характер права власності. Здійснення права власності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Право власності українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності.

Тема 9. Набуття та припинення права власності

Набуття права власності юридичною особою публічного права. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права. Набуття права власності на новостворене майно. Набуття права власності на перероблену річ. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Момент набуття права власності за договором. Набуття права власності на безгосподарну річ. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився. Знахідка. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із знахідкою. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину.

Набуття права власності на скарб. Набувальна давність. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є у комунальній власності.

Підстави припинення права власності: відчуження власником свого майна; відмова власника від права власності; припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі; знищення майна; викуп пам'яток історії та культури; викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю; викуп нерухомого майна у зв'язку з метою суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене; звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника; реквізиція; конфіскація; припинення юридичної особи чи смерті власника. Інші підстави припинення права власності.

Тема 10. Право спільної власності

Поняття і види права спільної власності. Поняття права спільної часткової власності. Суб'єкти права спільної часткової власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності. Поділ майна, що є спільній частковій власності.

Поняття права спільної сумісної власності. Суб'єкти права спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Звернення стягнення на частку майна, що у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Змістовий модуль 4. Зобов'язальне право. Цивільно-правова відповідальність

Тема 11. Загальні положення про зобов'язання

Поняття і система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, підстави його виникнення та значення у сучасному цивільному обороті. Склад зобов'язання. Суб'єкти зобов'язання: кредитор, боржник, третя особа. Заміна сторін у зобов'язанні. Об'єкти зобов'язання. Зміст зобов'язань. Види зобов'язань.

Тема 12. Забезпечення виконання зобов'язання

Види забезпечення виконання зобов'язання. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання. Окремі види забезпечення виконання зобов'язання. Поняття та види неустойки (штраф, пеня). Підстави виникнення права на неустойку. Договір поруки та його зміст. Поняття гарантії. Сторони та зміст договору гарантії. Припинення гарантії. Поняття завдатку. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Поняття застави. Підстави виникнення застави. Види застав. Предмет застави. Форма договору застави. Сторони та зміст договору застави. Дострокове виконання зобов'язання, забезпеченого заставою. Припинення права застави. Право притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор.

Змістовий модуль 5. Загальні положення про договірні зобов'язання. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування

Тема 13. Цивільно-правовий договір

Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Види цивільно-правових договорів. Свобода договору в цивільному праві. Зміст договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Типові умови договору. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Тлумачення умов договору.

Укладення, зміна і розірвання договору. Стадії укладення договору: оферта та акцепт. Форма договору. Момент укладення договору. Місце укладення договору. Підстави для зміни або розірвання договору. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору.

Тема 14. Договори про передачу майна у власність

Договір купівлі-продажу. Поняття та значення договору купівлі-продажу. Форма договору. Сторони у договорі купівлі-продажу. Предмет і ціна як істотні умови договору купівлі-продажу. Права та обов'язки продавця і покупця. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару. Кількість, асортимент, якість товару. Обчислення гарантійного строку. Строк придатності товару. Правові наслідки передання недоброякісного товару. Комплектність товару. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу. Збереження права власності за продавцем. Види договорів купівлі-продажу.

Договір міни: поняття, форма, сторони та зміст договору. Правове регулювання договору міни. Договір дарування: поняття, предмет, форма, сторони, зміст, види договору дарування. Поняття договору пожертви та його зміст. Договір ренти: поняття, форма, сторони, зміст договору ренти. Форма і розмір ренти, строк виплати. Договір довічного утримання (догляду): поняття, ознаки, форма, сторони, зміст договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду).

Тема 15. Договори про передачу майна у користування

Поняття договору найму (оренди) та сфера його застосування. Сторони у договорі найму (оренди). Форма, предмет, ціна та строк договору найму. Зміст договору найму (оренди). Правове регулювання піднайму. Припинення договору найму. Розірвання договору найму. Позовна давність, що застосовується до вимог, що впливають із договору найму.

Правове регулювання договору прокату. Правове регулювання договору найму (оренди) земельної ділянки. Правове регулювання договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Правове регулювання договору лізингу та його особливості. Договір найму (оренди) житла. Договір позички.

Змістовий модуль 6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії

Тема 16. Договори про виконання робіт

Поняття та значення договору підряду. Сторони в договорі підряду. Зміст договору підряду. Предмет договору підряду. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи. Порядок оплати роботи. Кошторис. Строки виконання роботи. Права та обов'язки сторін. Правові наслідки порушення умов договору підряду. Позовна давність, що застосовується до неякісної роботи.

Види договорів підряду. Договір побутового підряду та його значення. Поняття та значення договору будівельного підряду. Правове регулювання договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Договір на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Тема 17. Договори про надання послуг

Поняття договору про надання послуг. Сторони в договорі про надання послуг. Плата та строк договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

Договір перевезення. Види перевезень та їх правове регулювання. Договір перевезення вантажу: сторони, зміст, укладення та оформлення. Поняття договору перевезення пасажирів та багажу. Правове регулювання договору чартеру (фрахтування). Претензії та позови при перевезеннях. Порядок подання позовів у справах, пов'язаних з перевезенням у транспорті загального сполучення.

Договір транспортного експедирування. Договір зберігання. Договір доручення. Договір комісії. Поняття договору комісії. Умови договору комісії. Зміст договору комісії. Договір управління майном.

Змістовий модуль 7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання

Тема 18. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання

Загальна характеристика зобов'язань із спільної діяльності. Види зобов'язань із спільної діяльності та підстави їх виникнення. Поняття договору простого товариства. Сторони та зміст договору простого товариства. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями.

Розподіл прибутку. Виділення долі учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору простого товариства. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений.

Поняття та характерні риси недоговірних зобов'язань. Зобов'язання, що виникають з публічної обіцянки винагороди. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю та майну фізичної особи або майну юридичної особи. Зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Поняття зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Повернення в натурі безпідставно набутого майна.

Тема 19. Зобов'язання із заподіяння шкоди як особливий вид недоговірних зобов'язань

Поняття і значення зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Елементи зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Підстави та умови деліктної відповідальності. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Особливості відшкодування шкоди, заподіяної малолітніми, неповнолітніми та недієздатними особами. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю

Змістовий модуль 8. Спадкове право як підгалузь цивільного права

Тема 20. Загальна характеристика спадкового права

Спадкове право. Генеза спадкового права. Поняття та значення спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Особливості спадкування деяких видів майна. Час відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Обов'язки спадкоємців.

Тематика семінарських занять

- Тема 1. Цивільне право як галузь права.
- Тема 2. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
- Тема 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
- Тема 4. Об'єкти цивільних прав.
- Тема 5. Особисті немайнові права.
- Тема 6. Правочини.
- Тема 7. Строки та терміни. Позовна давність.
- Тема 8. Загальні положення про право власності.
- Тема 9. Набуття та припинення права власності.
- Тема 10. Право спільної власності.
- Тема 11. Загальні положення про зобов'язання.
- Тема 12. Забезпечення виконання зобов'язання.
- Тема 13. Цивільно-правовий договір.
- Тема 14. Договори про передачу майна у власність.
- Тема 15. Договори про передачу майна у користування.
- Тема 16. Договори про виконання робіт.
- Тема 17. Договори про надання послуг.
- Тема 18. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання.
- Тема 19. Зобов'язання із заподіяння шкоди як особливий вид недоговірних зобов'язань.
- Тема 20. Загальна характеристика спадкового права.

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Цивільне право як галузь права. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права. Держава Україна і територіальні громади, як суб'єкти цивільного права. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Загальні положення про право власності. Підстави набуття та припинення права власності. Право спільної власності. Право власності на землю та на житло. Захист права власності. Речові права на чуже майно. Загальні положення про зобов'язання. Виконання зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язань. Цивільно-правовий договір. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання. Зобов'язання із заподіяння шкоди, як особливий вид недоговірних зобов'язань. Загальна характеристика спадкового права. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Здійснення права на спадкування.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету "Чернігівська політехніка"». З дисципліни здобувач може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій та опитувань студентів на семінарських заняттях. Бали, які набрані здобувачем за результатами активності на семінарах та за контрольну роботу, складають оцінку поточного контролю. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти відповідні результати навчання (РН), що передбачені освітньою програмою. Кожен результат навчання оцінюється окремо: - проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3) – оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять; - давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять та через публічний захист курсової роботи; - складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (РН 7) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять та через публічний захист курсової роботи; - знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13) -
---	---

	оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять та через публічний захист курсової роботи; - застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять та через публічний захист курсової роботи; - виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять та через публічний захист курсової роботи. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Оцінювання успішності здобувача вищої освіти під час семестрового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS і вносяться в відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ». Складання екзамену є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.
Вимоги до КСР	Індивідуальне завдання здобувача вищої освіти полягає у написанні курсової роботи. Курсові роботи оформлюються здобувачами вищої освіти відповідно до методичних рекомендацій в електронному вигляді з подальшим розміщенням у системі Moodle. Оцінювання, коментування викладачем курсової роботи також відбувається в цій системі. Основні вимоги до написання курсової роботи затверджені в методичних рекомендаціях та розміщені у системі Moodle у відповідному розділі. Виконання курсової роботи передбачає опрацювання наукової літератури, та судової практики за відповідними темами (за наявності). В курсовій роботі висвітлюються наукові позиції за заданою темою, відповідна судова практика (за наявності) та їх аналіз. Курсова робота має бути актуальною на момент подання її на перевірку, розкривати актуальний стан правового регулювання відповідних суспільних відносин. Наукова література, яка використовується здобувачем вищої освіти, повинна бути датована, принаймні в більшості, останніми п'ятьма роками. Критерії оцінювання виконаної курсової роботи:

	- «відмінно» (А) – якщо виявлено: всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу; грамотне та логічне викладення інформації; самостійність роботи; наявність не більше 1-2 незначних помилок (через неухважність, обмовки); використання судової практики, наявність висновків у вигляді запропонованих змін до законодавства України; - «добре» (В) – якщо виявлено: повні знання матеріалу; успішне виконання завдань; логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 2-3 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді; правильність виконання практичної частини; наявність висновків; - «добре» (С) – якщо виявлено: достатні знання матеріалу; успішне виконання завдань; певна логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 3-4 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді, але без суттєвих помилок; - «задовільно» (D) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу; наявність не більше 1-2 суттєвих помилок; неповна відповідь; наявність висновків; - «задовільно» (Е) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу, наявність не більше 2-3 суттєвих помилок, неповна відповідь, незв'язна її побудова; наявність висновків, що не відтворюють завдання дослідження; - «незадовільно» (FX) – якщо виявлено: відсутність знання або нерозуміння більшої або найбільш суттєвої частини матеріалу; суттєві помилки, які не виправлені; нелогічне викладання матеріалу; недоскопальність мети; відсутність висновків або відсутність курсової роботи.
Практичні заняття	Робота на семінарському занятті оцінюється у балах (5 балів за одне заняття) за наступними критеріями: 5 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. 4 бала – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні. 3 бала – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні. 1-2 балів – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння

	питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань. 0 балів – здобувач не готовий до семінарського заняття. Порядок оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Максимально можливий бал (1бал за тему) за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виду самостійної роботи всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Перелік завдань для самостійної роботи здобувачів зазначений в методичних рекомендаціях. Порядок оцінювання тестових завдань: - 5 балів – точні відповіді на понад 90-100%тестових питань; - 4 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань; - 3 бали – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань; - 1-2 бали – здобувач дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми; - 0 балів – здобувач не виконав тестові завдання. Написання контрольної роботи оцінюється за критеріями: грамотність, логічно-послідовне викладення матеріалу, охайність, науковість, достатня кількість дослідженої літератури, правильність відповіді на окреслені питання. За наявності всіх компонентів робота отримує 5 балів; обмежена кількість використаної літератури, наявність орфографічних помилок, питання розкриті частково – 4 бали; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення теоретичної частини, суттєві помилки – 3 бали; за неохайне оформлення, не відображення теоретичної частини – 1-2 бали; робота невиконана – 0 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених РП навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно» – Е, 60 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому в розділі 6 «Положення про поточне

	та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка»
--	--

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	Робота на семінарському занятті	0...40
2	Самостійне опрацювання теми	0...15
3	Виконання тестових завдань	0...5
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (Екзамен)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), (за семестр – 20 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська

політехніка, затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>
та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystancijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика дедлайнів

Після дедлайну курсові роботи не приймаються.

Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Цивільне право (особлива частина) : навч. посібник / за заг. ред. : Н.М. Процьків, В.М. Никифорака. - Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.

2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.
3. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. для підгот. до іспитів та заліків / Є. О. Мічурін. – Вид. 2 ге, перероб. та допов. Харків : Право, 2022. 234 с.
4. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / [Аврамова О. Е., Вакулович Е. В., Горбенко А. С. та ін.] ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420с.
5. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар : станом на 01 січн. 2023 р. / Харитонов Є. О., Харитонova О. І. та інш. за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонova Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.
6. Civil law : study guide / A. V. Goncharova, O. M. Reznik. Sumy: Sumy State University, 2019. 76 p.

Інтернет-джерела.

1. Посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2308>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
4. Комунікаційна команда Офісу Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>